

Velečastiti gospod!

Obveščeni smo, da je bila tudi nekaterim gg.dekanom poslana spomenica, ki jo je sestavil v Mariboru neki krog ljudi, ki pripadajo Slovenskemu katoliškemu akademskemu starešinstvu. Ta dopis obsoja ustanovitev naše "Zveze združenih delavcev" in pi-savo "Slovenca". "Slovenec" se bo lahko sam branil, saj njemu menda nihče ni mogel doslej resno očitati, da ne bi z najboljšimi močmi zastopal koristi slovenskega katoliškega gibanja. Mi pa, ki smo navezani na strokovno delo za delavske interese in na tiho delo za izrazito katoliško udejstvovanje našega delavstva, smatramo za dolžnost, da z ozirom na gornjo spomenico vsaj na kratko pojasnimo, zakaj smo morali nastopiti.

Ni dvoma, da je delavsko vprašanje pri nas na Slovenskem silno važno. Število delavcev, ki so zavarovani pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev znaša že okrog 80.000. To pomeni visoke odstotke vsega našega naroda. Odkar se je v 90 letih začelo na Mahničovo pobudo novo katoliško gibanje na Slovenskem in odkar je pod Krekom šla duhovščina in z njo mlada katoliška inteligenca med narod, da ga osvoji za krščanske socialne ideje, so vodilni krogi pri nas vedno posvečali delavskemu gibanju enako skrb kot gibanju drugih stanov. Ne rečemo, da se niso napravljale, kot pri vsakem človeškem delu, napake, da niso tu in tam nastala stanovska naspotja, toda veliki avtoriteti mož, ki so v predvojni dobi vodili slovensko javno življenje, se je vedno z lahkoto posrečilo držati smernico, da morajo v celotnem gibanju vsi stanovi biti vpoštevani in vsi sodelovati. Po vojni pa smo doživljali, ko je na marsikakem polju zavladata razrvanost, da so nekateri delavski voditelji od-nosno strokovni tajniki večkrat skušali delavstvo voditi izven ce-lotnega okvira slovenskega katoliškega gibanja. Spočetka so napa-

dali politično vodstvo, češ, da premalo upošteva v raznih zastopih ročno delavstvo in njegove voditelje, napadali so v svojih listih "katoliške" kapitaliste in kazali pri tem radi na združništvo, ustanovili posebno mladinsko organizacijo kot da Orlovstvo nima smisla za delavske težnje. Mnogo tega so delali pod vplivom nemškega gibanja Vitusa Heller-ja, ki so ga morali nemški škofje obsoditi, ker je delal razdor v katoliških vrstah in Orlove dunajske šole, ki je doživela končno obsodbo nekih svojih misli v okrožnici "Quadragesimo anno". Mnoge katoliške kroge, ki gotovo niso bili sovražni delavstvu, je vse to bolelo, posebno, ker se je le prevečkrat v pisavi in govorenju koketiralo z marksizmom. V zadnji dobi pred diktaturo in zlasti v diktaturi pa so nekateri posamezniki te skupine šli tako daleč, da so se s pisavo "Delavske pravice" in zlasti "Ognja" pečali tudi pri nas škofje. "Ogenj" sam pa je prešel v "Mladi Plamen" in ta potem z razvito zastavo v komunizem. Gotovo so posamezni katoličani tudi pri nas imeli premalo smisla za delavske težnje, morda so posamezniki napravili tudi eno ali drugo krivico, toda vse to ne opravičuje, da kdo meče kamen na vse katoliško gibanje in vsemu našemu katolicizmu očita neprijaznost do delavstva ali pa kaže celo na Cerkev kot vzrok nerazumevanja zatiranih. Da je bilo precej nekatoliškega mišljenja - da rabimo ta izraz - pri vodilnih osebnostih tega gibanja, se je opazilo zlasti po objavi okrožnice "Quadragesimo anno", ki zlepa ni našla pravega odmeva v takoimenovanih "naših" delavskih listih. Pojavljale so se razlage, ki so nasprotovale smislu besedila, ideje, nasprotne odločbam okrožnice, so še vedno našle mesta v "Delavski pravici" in tudi ime socialist odnosno krščanski socialist, ki brez dvoma ni v smislu navodil okrožnice, še vedno ostentativno prihaja do uporabe. Zlasti pa ne mine skoro mesec, da ne bi doživeli napadov na kako slovensko katoliško ustanovo. Prav v zadnjih dneh so na zborovanju Jugoslovanske strokovne zveze v Kranju padali izrazi, da se je navzoči duhovnik čutil prisiljenega oditi in pozvati navzoče, da mu slede. Ker so voditelji te skupine vedno bolj trgali vezi z ostalim katoliškim giba-

njem, tudi njihova strokovna organizacija Jugoslovanska strokovna zveza ni prišla nikamor. Že l.1908 je dr.Krek v dunajski Leonovi družbi ugotovil, da je pri nas organiziranih 6000 krščanskih delavcev, sedaj pa je po tolikih letih v Jugoslovanski strokovni zvezi komaj nekaj čez 4000 članov. Ker ni iskala in ne našla stikov s celim katoliškim pokretom, tudi ni našla v ljudstvu odziva. Bila je okostenela organizacija, ki ni nikogar več privlačevala, ki ni imela več nikake življenjske sile, nikakega vpliva in od katere slovenski katoliški delavec ni pričakoval nikakega napredka. Saj se celo diktaturi, ki je uničila vse naše organizacije ni zdelo vredno, da jo razpusti, če je ni celo smatrala za sovražno drugim slovenskim katoliškim organizacijam in tako primerno za razdiranje katoliških vrst. Kljub vsemu temu pa je hotela biti Jugoslovanska strokovna zveza edina delavska organizacija in je tako bila neprestana cokolja za razvoj delavskega gibanja na katoliški strani in za udejstvovanje delavcev v ostalem katoliškem pokretu.

Mnogi so se trudili, da bi prišlo pri Jugoslovanski strokovni zvezi do izprememb. Bilo je vse zastonj. Odbor se je zabariladiral za pravila, ki mu dajejo vso moč, tako da so delegati, ki so mnogokrat svarili in skušali razživiti Jugoslovansko strokovno zvezo za novo delo, ostajali brez moči. Javno nastopiti proti teroristom pa si ni nihče upal v dobi, ko bi to pomenilo nekak razkol. Vedno se jih je tudi našlo mnogo, ki so mislili, da bo čas sam ozdravil to rano na našem gibanju.

Tiho so se emancipirali od Jugoslovanske strokovne zveze krščanski nameščenci. Začeli so s svojo organizacijo in v njej združili s prav malimi izjemami vse katoliško misleče nameščence. Tudi ti so hoteli sodelovati še vedno z Jugoslovansko strokovno zvezo in so se z njo dolgo pogajali. Bilo pa je nemogoče sprejeti pogoje, po katerih naj bi se organizacija nameščencev, ki šteje danes že nad 600 članov, popolnoma uklonila nekaterim delavskim strokovnim tajnikom in pustila v nemar svoje delo za korist zasebnih nameščencev in za propagando idej papeževe okrožnice. Po zgledu nameščencev so se končno osamosvojili tudi delavci, ki žele več dela in ki hočejo strogo izvajati v svojem gibanju načela papeževe okrožnice.

Tako je prišlo do naše organizacije. Nočemo nikakega razdora, hočemo le svobode za svoje delo, hočemo, da smo katoličani povsod, tudi v svojem strokovnem in kulturnem delavskem gibanju. Nikogar ne mislimo napadati. Tiho in mirno hočemo izpeljati svojo organizacijo in pritegniti polagoma vse katoliško misleče delavstvo v svoje vrste, kot je pritegnilo agilno Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije v svoje vrste vse katoliške zasebne in trgovske nameščence.

Kaj nas je torej prisililo, da smo ustanovili novo organizacijo? Nismo mogli gledati, da šteje organizacija katoliškega delavstva na katoliškem Slovenskem tako pičlo število delavcev. Nismo mogli prenašati, da gre radi nekih nesposobnih ljudi, ki v svoji trmi ne opuste napačne taktike, masa slovenskega delavstva v komunizem. Nočemo biti sokrivi, da med vsemi slovenskimi katoliškimi organizacijami ne bi vladalo tisto soglasje, ki je potrebno za skupne katoliške nastope in za skupne katoliške uspehe. Svojo pot smo si začrtali po dolgem premisleku. Mnogo smo se posvetovali z različnimi katoliškimi krogi in slovenskimi voditelji. Naša pot je načrtana in bomo šli po njej mirno naprej.

Težko nam je, če nas kdo ne razume. Hudo nam je, da nas niso hoteli razumeti neki krogi v Mariboru. Prepričani pa smo, da bomo z lahkoto prešli tudi preko te težave. Zelo pa nam bi bilo mučno, če nas ne bi razumela slovenska duhovščina odtosno, če bi med njo zašlo napačno mnenje o naši novi organizaciji. Zato smo si dovolili napisati to pojasnilo in prosimo, da ga vzamete blagohotno na znanje.

Če bi bilo potreba, bodo naši zastopniki radi na razpolago, da kjerkoli pojasnijo častiti duhovščini in drugim uglednim javnim katoliškim delavcem naše namene in naše delo.

B o g ž i v i !

Jonke Jože, l.r.
t.č.predsednik.

Preželj Franco, l.r.
t.č.tajnik.